

Exterieurfokkerij in de geitensector is lastig, omdat er amper aan fokwaardeschatting wordt gedaan

Triple A-systeem neemt vlucht bij geiten

PIETER STOKKERMANS

Een snel en eenvoudig paringsstelsel dat zorgt voor balans in de bouw van het dier. Triple A neemt in de geitenhouderij toe aan populariteit. Zeker nu als gevolg van de bouwstop scherper wordt geselecteerd.

ACHTERGROND

Met het Triple A (animal Analysis associates)-systeem wordt geprobeerd het fokkerijresultaat te optimaliseren door een goede combinatie van uiterlijke kenmerken. Volgens Dirk Keijzers van Geiten KI Nederland (GKN) is dit systeem in trek bij geitenhouders. 'Van de 400 geitenhouders in Nederland en België maken er 120 gebruik van kunstmatige inseminatie. Hiervan doet grofweg 30 procent ook aan Triple A.'

De fokkerij in geiten wordt steeds belangrijker, merkt ook Triple A-analyseur Maurice Kaul. 'In het verleden was er veel minder sprake van selectie. Nagenoeg alle geiten werden aangehouden, want groei was mogelijk. Nu dat als gevolg van provinciale bouwstops lastiger is, wordt er meer gekeken naar het maken van de juiste combinaties. Ondernemers realiseren zich dat een verdere groei in melkproductie enkel kan door fokkerij en management.'

Het analysesysteem wordt in Nederland al dertig jaar toegepast bij runderen en bijna twaalf jaar bij geiten. Een Noord-Limburgse melkgeitenhouder zag Triple A bij melkveeouders in zijn omgeving en wilde dit bij geiten toepassen. Ook GKN laat al meer dan tien jaar alle bokken analyseren, op verzoek van klanten.

'Het is voor een geitenhouder best lastig om dieren te selecteren. Het lineair scoren van de geiten, zoals een inspecteur in de melkveehouderij doet, komt weinig voor', zegt Keijzers.

FOCUS OP DUURMELKEN

Volgens Kaul is de selectie bij geiten anders dan bij koeien. 'In de geitenhouderij is er vooral veel focus op duurmelken. De meest persistente geiten worden geselecteerd voor de volgende generatie. Hier wordt een passende bok bij gezocht. Dat kan bijvoorbeeld via Triple A.'

Maurice Kaul (links) analyseert de geiten van Frank Brinkhaus in Heythuysen.

Foto: Maartje van Berkel

Keijzers vult aan: 'Vanuit de fokwaardeschatting houden we dan ook een standaard lactatielengte aan van 730 dagen. Hieraan zie je of een geit aan het duurmelk criterium voldoet.'

Keijzers adviseert om het ondereind van de geitenstapel niet meer te insemineren. 'Omdat de omstandigheden voor

'Het is voor geitenhouders best lastig om de juiste dieren te selecteren'

de geit goed zijn, kan deze nog makkelijk drie tot vier jaar worden doorgemolken.'

De betere helft van de veestapel wordt vaak nog geselecteerd voor de volgende generatie. 'Het is verstandig om alle geiten die hiervoor in aanmerking komen, goed visueel te beoordelen op exterieurkenmerken. Vervolgens houd je de betere geiten over. Die kunnen dan via de Triple

A-methode aan een bok worden gekoppeld', legt Keijzers uit.

'Het is een eenvoudig systeem. Alle geiten en bokken hebben codes. De analyseur kan alle geiten tegelijk analyseren. Daarbij hebben we het Bokken Advies Programma waarbij wordt gelet op inteelt en de beste Triple A-paring.'

Keijzers vindt het soms wel lastig om bokken met de juiste codes te vinden. 'Omdat we er in het verleden van uit gingen dat een smalle, hoge geit veel melk geeft, bestaat een groot deel van de geitenstapel uit geiten van dit type. Datzelfde geldt voor de bokken.'

Voor de GKN-man de uitdaging om ook bokken te vinden met een andere code, die dit compenseren met een tegenovergestelde bouw. 'We gaan hier bewust naar op zoek. Soms worden zelfs andere selectiecriteria verlaagd, zodat we ook een dergelijke bok kunnen selecteren.'

Daarbij maken de veterinaire risico's rond bokken de zoektocht extra moeilijk. 'De bokjes gaan op een leeftijd van 1

week al in quarantaine. Op dat moment is de triple-A code van een bok nog niet te typeren. Het blijft dus wat afwachten.'

Keijzers heeft er haast een dagtaak aan om de juiste bokken te selecteren. 'Je kunt op dit moment wel een bok hebben met de gewenste code, geitenhouders verwachten wel dat je volgend jaar weer een nieuwe bok hebt met dezelfde code, om inteelt tegen te gaan.'

Fokken op balans skelet

Een uitgebalanceerd dier is scherp genoeg om melk te geven en rond genoeg om te leven. Het is een uitspraak van Bill Weeks, grondlegger van het Triple A-systeem. Voor dit systeem ontdekte hij de kenmerken Dairy, Tall, Open, Strong, Smooth en Style. Overigens heeft ieder kenmerk een eigen betekenis. Tall zegt bijvoorbeeld iets over de lengte van de beenenderen. Door aan ieder kenmerk een cijfer te geven, wordt het kenmerk waar het dier de meeste behoefte aan heeft, gekruist. Hierdoor ontstaan dieren met veel balans in de bouw.

'Triple A bevestigt voor mij belangrijke aspecten'

PIETER STOKKERMANS

Frank Brinkhaus van melkgeitenbedrijf De Römer in Heythuysen doet al acht jaar aan Triple A. Dit is een bewuste keuze. Het past prima bij zijn fokdoel.

INTERVIEW

Waarom hebt u voor Triple A gekozen?

'Ik boekte onvoldoende vooruitgang. En in de visie van Triple A zag ik een bevestiging van losse aspecten die ikzelf graag zag en die in de reguliere fokkerij nauwelijks aan bod komen, zoals de breedte van de voorhand.'

Hoe selecteert u fokgeiten?

'De moederdieren selecteer ik aan de hand van productie, gezondheid en exterieur. Deze dieren komen voor het oog

van Triple-A-analyseur Maurice Kaul.'

Hoe gaat de verdere fokkerij in zijn werk?

'We hebben een gesloten bedrijf met 3.000 melkgeiten en kopen sperma aan voor nieuw bloed. De meeste inseminaties doe ik met sperma van eigen bokken die zich hebben bewezen en die afkomstig zijn van oudere geiten. We houden

jaarlijks 150 bokken aan voor de fokkerij. 'De bokjes worden iedere vier maanden uitgeselecteerd. Ik let op diversiteit in bloedvoering, exterieur en het model van het scrotum. Na drie jaar heb ik van iedere jaargang ongeveer tien bokken over. Hoewel de bokken na zeven maanden geslachtsrijp zijn, wil ik eerst zien hoe deze dieren zich verder ontwikkelen,

voordat ik ze op grote schaal inzet.'

Die ontwikkeling is belangrijk?

'Ja, ik zie graag een dier dat zich iets langzamer ontwikkelt en later openbreekt, in verband met levensduur. Latere openbrekers zijn later rijp en gaan langer mee. Die latere openbreekleeftijd is daarmee het gewenste gevolg van het selecteren van oudere melkgeiten als bokmoeder.'

Is er voldoende keus in Triple A?

'We hebben hier nu ook bokken met de wat zeldzamere codecombinatie 156 rondlopen. Vroeger was dat uniek, nu houden we door bewust matchen en selecteren ook meerdere bokken met andere codes over. Dat maakt het mogelijk om ook onder deze bokken te selecteren. Een bok op zichzelf moet immers goed in balans zijn.'

Frank Brinkhaus, melkgeitenhouder in Heythuysen.

Foto: Maartje van Berkel

We hebben hier nu ook bokken met de zeldzamere codecombinatie 156 rondlopen. Vroeger was dat uniek.